

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus címe: Természetes? – Kedvenc helyek, restoratív folyamatok és a biofil design értelmezése				
Elméleti előadás és olvasószeminárium MA óra				
Kurzus oktató(k) neve és elérhetősége: dr. Somogyi Krisztina somogyi.krisztina@mome.hu				
Kód:	Kapcsolódó tanterv (szak/szint):	A tantárgy helye a tantervben (szemeszter):	Kredit:	Tanóraszám: Egyéni hallgatói munkaóra:
Kapcsolt kódok:	Típus: (szeminárium/előadás/gyakorlat/konzultáció stb.)	Szab.vál-ként felvehető-e? igen	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):				
A kurzus célja és alapelvei: A természeti környezet visszaszorulásának korszakában az épített/tervezett környezet vajon mit tanulhat, pontosabban fogalmazva mit kell megtanuljon a természettől? Hogyan lehetünk ma természetesebbek? Vissza a természetbe? Jean Jacques Rousseau felkiáltása óta több mint háromszáz év telt el, de a természet és az ember kapcsolata azóta is „örökzöld” téma. A kapcsolat lényegét, okát és hatását, célját és eredményét a kultúra már sokszor újrafogalmazta. A kurzus olyan elméleti szövegek felvillantásával alapozva vizsgálja ember és természet sérülékeny kapcsolatát, mint Ferenc pápa Laudato si című enciklikája és Bying-Chuk Han A Föld dicsérete című könyve, eljut az etikai megfontolásokon keresztül a környezetpszichológia által leírt pozitív környezeti hatások tárgyalásán át a biofil design fogalmához. A természet és az ember egymásra hangoltsága a környezetpszichológia egyik fontos kutatási területe, amely a kezdetektől foglalkoztatta a kutatókat. Kaplan és Kaplan Figyelem helyreállítási elmélete (1989, 1995) a természetet regeneráló hatású környezetként említi, aminek nagy a szerepe a stresszoldásban, a figyelmi kapacitás visszaállításában és jó hatással van hangulatra, jóllétre, vitalitásra és az egészségre is. Korpela és Hartig (2002, 2021) kedvenc hely kutatásai, így magyar kutatókkal (Sallay Viola és Marosi Tamás, 2020) is azt mutatják, hogy a természet és a táj különleges szerepet tölt be a ma élő ember életében is, és a kedvenc helyeknek – közülük jelentős számban természeti vagy táji környezeteknek – nagy a szerepe az érzelemszabályozásban. Mi lehet ennek az oka? Az ökológiai pszichológia evolúciós háttérre vezeti vissza a természet- és tájpreferenciát. Falk és Balling (2010) kutatásai, amit Nigériában az őserdőben készítettek öt különböző biom preferenciájának meghatározására azt állítja, hogy a szavannák világa kultúrafüggetlenül kedvence minden embernek. Joye pedig úgy érvel, hogy egy tájkép vagy természeti fotó is mérhető hatást gyakorol az emberre. (2007) A kurzus környezetpszichológia és a design szakirodalmából válogat, így az említett tájpreferencia vizsgálatok, kedvenc hely tanulmányok megismerése után a 2014-ben megjelent 14 patterns of biophilic design című könyv kategóriáit alapul véve a design különböző területein hallgatói példákon keresztül értelmezi a jelenséget és a mögöttük húzódó dinamikus folyamatokat A kurzus célja a vitakultúra erősítése is, az élhető jövő mozgalom jelenségről való érzékeny, összetett, több szempontú kritikus gondolkodás támogatása. Kulcsszavak: biofil építészet és design, kedvenc helyek, környezeti preferencia, környezetpszichológia, természet élmény, érzelemszabályozás, reziliencia				

Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):

Tudás: A kurzus keretében a hallgatók megismerkednek a természeti környezet emberre gyakorolt hatásával, ennek fontosságával. Megértik, hogy a városi nézés- és viselkedésmódotól eltérő mintázatokban észleljük a természetet és ennek jelentőségét megismerik. A természeti adottság megfigyelésében analógiákat, formai és szerkezeti lehetőségeket, működésmódokat azonosítanak be.

Képesség: A kurzus során a hallgatók szakirodalom alapján képesek új szemlélettel gondolkodni a természeti környezet jelentőségéről. A tanultakat rá tudják vetíteni kortárs design példákra és képessé válnak árnyaltan gondolkodni a természetesség fogalmáról. A szövegek többségének eredeti nyelve angol, ami fejleszti nyelvtudásukat.

Attitűd: A kurzus a személyes érzések reflektálására és a természeti és épített környezetről való kritikai gondolkodásra ösztönöz, a környezetpszichológia nézőpontjának megismerés kiterjeszti a designer gondolkodás perspektíváját, a fizikai környezet szociofizikai környezetté alakul át.

Autonómia és felelősségvállalás: A hallgatók az önálló és a csoportos munka során is felelősséget vállalnak munkájukért, egymás eltérő észleléseit tiszteletben tartják. A tárgyalt szakirodalom feldolgozását önállóan végzik, egymás példáit nyitottan fogadják, és megértik, hogy a nézetkülönbségek lehetőséget adnak a téma több szempontú megvitatására, egyéni interpretációk kialakítására

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

Lsd. a „Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai” blokkban.

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

1. hét: Bevezetés: A természeti környezet értelmezése a környezetpszichológiában
2. hét: A természeti környezet mint teremtett világ: Ferenc pápa Laudato si című enciklikája
3. hét: A kert mint természet
4. hét: Kaplan és Kaplan Figyelem helyreállítási elméletének megismerése
5. hét: Személyes példák restoratív térélményre
6. hét: Hartig és Korpela Kedvenc helyek kutatásai
7. hét: Személyes példák kedvenc helyekre
8. hét: Érzelemszabályozás és természeti környezet
9. hét: Evolúciós okok a tájpreferenciában
10. hét: Biofil hatások a designban
11. hét: 14 patterns of biophilic design című könyv kategóriáinak az értelmezés
12. hét: Hallgatói példák és a félév lezárása

A hallgatók tennivalói, feladatai:

A szemeszter során a hallgatók a kiadott szakirodalmakat olvassák, a szövegek közös elemzésében aktívan részt vesznek, saját véleményeikkel és design példákkal gazdagítják a szövegek interpretációját. A szorgalmi időszak végén a hallgatók a félév során megismert fogalmakat saját design példáikra alkalmazás, gondolataikat prezentációban és rövid 4-6000 karakteres szövegben rögzítik.

A tanulás környezete: tanterem

Értékelés:

Teljesítendő követelmények:

- Órai jelenlét (hiányzások maximális száma: 3)
- Aktív részvétel a diskusziókban
- 2 évközi gyors és rövid prezentáció készítése
- A kiadott szövegekből kettőből rövid – 1 perc, 1 állítás – reflexió készítése
- Év végi dokumentáció leadása

Értékelés módja:

A kurzuson az órai aktivitás, a megfigyeléses vizsgálatok kreatív rögzítése és a prezentációk kerülnek értékelésre. Az érdemjegy a következő elemek súlyozásával áll össze:

- Aktív részvétel a szövegek megvitatásában 50%
- Példák bemutatása és értelmezése 30 %
- Vitakultúra 20 %

Az értékelés szempontjai:

1) a szövegek értelmezésének mélysége, gazdagsága 2) az elméleti háttér vonatkoztatása a design szcénára 3) példák prezentációjának formai-tartalmi koherenciája, 4) határidőre történő teljesítés, 5) órai aktivitás

Az érdemjegy kiszámítása:

- Kiváló (5) 90-100%
- Jó (4) 80-89%
- Közepes (3) 60-79%
- Elégséges (2) 50-59%
- Elégtelen (1) 0-49%

Kötelező irodalom:

- Byung-Chul Han 2022. A föld dicsérete. Typotex
- Ferenc pápa Laudato si című enciklikája
- Yannick, Joyce. 2007. Architectural Lessons from Environmental Psychology: The Case of Biophilic Architecture
- Korpela, Kalevi., Kytta, Marketta., Hartig, Terry. 2002. Restorative Experience, Self-Regulations, and Children's Place Preferences. *Journal of Environmental Psychology*. 22 387–398
- Falk, John. H., Balling, Hohn D. 2010. Evolutionary Influence on Human Landscape. *Environment and Behavior* 42(2) 479-493
- Subiza-Pérez Mikel., Pasanen, Tytti., Ratcliffe, Elenor., Lee, Kate., Bornioli, Anna., de Bloom. Jessica., Kalevi Korpela. 2021. Exploring psychological restoration in favourite indoor and outdoor urban places using a top-down perspective. *Journal of Environmental Psychology*
- Kaplan, Stephen. 1988. Perception and Landscape – Conceptions and misconceptions In: J.L. Nasar. (ed.) Environmental Aesthetics. Cambridge University Press. 45–55

Egyéb információk:

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv: Nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól.

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín: Előzetes email-es egyeztetés szükséges
somogyi.krisztina@mome.hu